

מסורת הש"ס

השותפין פרק ראשון בבא בתרא

עין משפט
נר מצוה

א א מיתמי פיי מתי
מתנת עמיס ה' ג סמג
פסי קס טופיע י"ד סי'
רמו ספ"א:
אז ב מיי' ט"ס ה' טו
[ווערע א"ח סי' ג'
פני' ו' ווערע י"ד סי'
רמו פני' י':

רבינו גרשום

צדקה זו עושר שיהיה
לו נכסיו עושר שיעשה
סמג צדקה: כבוד. זו
אגדה בשביל שיעוד לדרוש
באגדות מבדין אותו: יש
לו לבעל הדין. יצר הרע
להשיב ולהענות ולומר
לך: ועכשיו אי אתם עושין
רצוני של מקום. לפי
שאתם בגלות ואי אתם
יכולים לקיים כל המצוות:
עניים מרודים שגורים
מבני אדם ששללו:
איני השתא נפלי. הייתי
נדין בשבילה כדאמר בית
הסקילה היה נבזה כי
קומתו (פסוקי דתורה).
וכעבור עבודת כוכבים
דכתיב (דברים י"ז) וסקלתם
באבני וחתו: ופרקליטין.
במלמי מינוניא: כי
אספסוף את שלומי בשביל
שאנן עושין לא חסד
ולא רחמים. הא עושין
ייתה להם שלום גדול:
מפפועו. עשוהו רך: אני
בצדק. שאעשה צדקה
מתחילה והרר אחזה מנך

י.

ואיוו שמצלת מפיחה משונה נותנה
ואינו יודע למה נותנה. וא"ת
אדרבה זאת שהיא מלוה רבה היא
לה להליל מדינה של גיהנם שהוא רע
ציומר ואומר ר"י דרוב דברים אין
עומדין לאדם בעולם הזה אלא לאחר
מיתה ובעולם הזה אין עומדין לאדם
אלא מצות גדולות דקדמין (קדושין דף
נ"ט): אלו דברים שאדם אוכל מפירותיו
בעולם הזה וסקנן קיימת לעולם הנצח
לכן קאמר דאפילו ממיתה משונה
דחיו בעולם הזה מללל:
אלא

שבעם על עבדו וחבשו בבית האסורין וצוה עליו שלא להאכילו ושלא
להשקותו והלך אדם אחד והאכילו והשקותו כששמע המלך לא כועס עליו
ואתם קרוין עבדים שנאמר כי לי בני ישראל עבדים אמר לו ר"ע אמשול
לך משל למה הדבר דומה למלך בשור ודם שבעם על בנו וחבשו בבית
האסורין וצוה עליו שלא להאכילו ושלא להשקותו והלך אדם אחד והאכילו
והשקותו כששמע המלך לא דורון משגרו לו ואנן קרוין בנים דכתיב יבנים אתם
לה' אלהיכם אמר לו אתם קרויים בנים וקרוין עבדים בזמן שאתם עושין רצוני
של מקום אתם קרוין בנים ובזמן שאין אתם עושין רצוני של מקום אתם קרוין
עבדים ועכשיו אין אתם עושין רצוני של מקום אמר לו הרי הוא אומר יהלא
פרוס לרעב לחמך ועניים מרודים תביא בית אימתי עניים מרודים תביא
בית האידנא וקאמר הלא פרוס לרעב לחמך: דרש ר"י ברבי שלום כשם
שמוננותיו של אדם קצובין לו פרוס לרעב לחמך כן חסרונותיו של אדם קצובין
יוחנן בן זכאי הוא בחילמא דבעו למיחסר שבע מאה דינרי עשינהו שקל מינייהו לצדקה (ב) פוש גבייהו
שיבסר דינרי כי מטא מעלי יומא דכיפורי שדור דבי קיסר נקטינהו אמר להו רבן יוחנן בן זכאי לא
תרחלון שיבסר דינרי גבייכו שקלינהו מינייכו אמרי ליה מנא ידעת אמר להו חלמא חזאי לכו א"ל ואמאי
לא אמרת לן [הנתיבניהו] אמר להו אמינא כי היכי דתעבדו מצוה לשמה רב פפא הוה סליק בדרגא אישתמיט
כרעיה בעי למיפל (ג) אמר השתא כן איחייב מאן דסני לן כמחללי שבתות וכעובדי עבודת כוכבים א"ל חייא
בר רב מדפתי לרב פפא שמי עני בא לידך ולא פרנסתו (ד) דתניא רבי יהושע בן קרחה אומר "כל
המעלים עיניו מן הצדקה כאילו עובד עבודת כוכבים כתיב הכא (השומר לך פן יהיה דבר עם לבבך
בליעל וכתיב ה' יצאו אנשים בני בליעל מה להלן עבודת כוכבים אף כאן עבודת כוכבים תניא
א"ר אלעזר בר' יוסי כל צדקה וחסד שישאל עושין בעולם הזה שלום גדול ופרקליטין גדולין בין ישראל
לאביהן שבשמים שנאמר (ה) אלהי ישראל הוא אלהי ישראל ואל תלך לספור ואל תנוד להם כי אספתי
את שלומי מאת העם הזה (ו) [וגו' את] החסד ואת הרחמים חסד ורחמים חסדים רחמים וזו צדקה תניא
ר"י אומר גדולה צדקה שמקרבת את הגאולה שנאמר (ז) אלהי ישראל הוא אלהי ישראל ואל תלך לספור
ישועתי לבא וצדקתי להגלות הוא היה אומר עשרה דברים קשים נבראו בעולם הר קשה ברזל מחתכו
ברזל קשה (ח) אור מפפועו אור קשה מים מכבין אותו מים קשים עבים סובלים אותו עבים קשים רוח
מפוזרת רוח קשה גוף סובל גוף קשה פחד שוברו פחד קשה יין מפיו יין קשה שינה מפכחתו ומיתה קשה
(ט) מכולם [וצדקה מצלת מן המיתה] דכתיב (י) וצדקה תציל ממות דרש רבי דוסתאי ברבי ינאי בוא וראה
שלא כמדת הקב"ה מדת בשר ודם מדת בשר ודם אדם מביא דורון גדול למלך ספק מקבלין אותו
הימנו ספק אין מקבלין אותו הימנו [ואם חמצא לומר מקבלים אותו ממנו] ספק רואה פני המלך ספק אינו
רואה פני המלך והקדוש ברוך הוא אינו כן אדם נותן פרוטה לעני וזכה ומקבל פני שכינה שנאמר (יא) אני בצדק
אחזה פניך אשבעה בהקין תמונתך רבי אלעזר ר"ה פרוטה לעני והדר מצלי אמר (ב) דכתיב אני
בצדק אחזה פניך מאי אשבעה בהקין תמונתך אמר רב נחמן בר יצחק אלו תלמידי חכמים שמגדדין שינה
מעניהם בעולם הזה והקב"ה משביען מזיו השכינה לעולם הבא א"ר יוחנן מאי דכתיב (י"ב) מלוה ה' חונן דל אלמלא
מקרא כתוב אי אפשר לאומרו כביכול (י"ג) עבד ליה לאיש מלוה א"ר חייא בר אבא רבי יוחנן (י"ד) רמי' כתיב (י"ה) לא
יועיל הון ביום עברה וצדקה תציל ממות וכתיב (י"ז) לא יועילו אוצרות רשע וצדקה תציל ממות שתי
צדקות הללו למה אחת שמצילתו ממותה משונה ואחת שמצילתו מדינה של גיהנם ואי זו היא שמצילתו משונה
מדינה של גיהנם ההוא דכתיב ביה עברה דכתיב (י"ח) עברה היום ההוא ואי זו היא שמצילתו ממותה משונה

נותנה

(א) [תוס' פס' פ"ד] כחיות
פס' (ב) [תוס' פס' פ"ד].
(ג) [תוס' פס' פ"ד] [תוס' פס' פ"ד].
אמר ר"ח ב"א א"ר.

תורה אור השלם

1 כבוד חכמים ינחלו
וכסילים מורים קלון:
מסלי ג לה
2 כי לי בני ישראל עבדים
עבדו הם אשר הרצאתי
אותם מארץ מצרים אני י'
אלהיכם ויקרא בה נה
3 בניס אתם לוי אלהיכם
לא תתגדדו ולא תקטנו
קדוה בין עיניכם למות:
דברים טו א
4 ואלא פרס קרעב ליתוך
העניים מרודים תביא בית
כי יראה עיני וספסיו
ומכשירן לא תתעלם:
שפיעה נה א
5 השקנו לך פן יהיה דבר
עם לבבך בליעל לאמר
קדוה שנה השבע שנת
השקנה ורעה ענין באוקר
האביון ולא תתן לו קורא
עליך אל י' וקדוה בן
דברים טו ט
6 ויצאו אנשים בני בליעל
מקרב וירדו את שבו
עירם לאמר נלקח ועבדה
אלהים אחרים אשר לא
ידעתם:
דברים יג י'
7 כי בה אמר י' אל תבוא
בית מרחו ואל תלך לספור
הכל תנוד להם כי אספתי
את שלומי מאת העם הזה
נאם י' את החסד ואת
הרחמים:
ימיהו טו א
8 בה אמר י' שדור משפט
רעשו צדקה כי קרובה
ישועתי לבוא וצדקתי
להגלות:
שפיעה טו א
9 לא יועילו אוצרות רשע
וצדקה תציל ממות:
פס' יב
10 אני בצדק אחזה פניך
אשבעה בהקין תמונתך:
תהלים יז טו
11 מלוה ה' חונן דל ונמלו
משלי יז י'
12 עשיר ברשעים ימשול
וצדקה תציל ממות:
פס' יב
13 לא יועיל הון ביום
עברה וצדקה תציל
ממות:
משלי יז י'
14 יום עברה ומצוקה יום שואה
יום צרה ומצוקה יום שואה
משפחה יום חסד ואפלה
יום עון וערפול:
פס' יא טו

גליון הש"ס

נביא י' הא בני אחיה.
וספן זה חסד נתינת רנה
הקדש פס' לא בני אחיה
דרש"י:

נהגות הב"ח

(א) נביא פס' גביי פס' י'
ואת ר' נחמן: (ב) שם פס'
למיס חלש דעתה חסד
הש"ס: (ג) שם חלש קשה
אש מפפועו אש קשה
מס': (ד) שם מיתה קשה
(ה) חסד: חסד י' וי' ס"א
מס': (ה) שם וי' וי' ס"א
למיס חסד: חלש וי' וי' ס"א
מס': (ו) רש"י ד"ה חסד
למיס חסד: חלש וי' וי' ס"א
השנה ה' פ':

